

ERZİNCAN İLİÇ ÇÖPLER KÖYÜ ALTIN MADENİ KOMPLEKSİNİN ÇEVRE SAĞLIĞINA TEHDİDİ

Bu görüş yazısı HASUDER Çevre Sağlığı Çalışma Grubunun kısa bir bilgi notudur.

Hazırlayan: Prof. Dr. Ayşe Emel Önal (İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD)

Anagold Madencilik, Kanadalı altın madeni firması Alacer Gold'un ve Lidya Madencilik'in ortak kuruluşu olarak on yıla yakın zamandır Erzincan'ın İliç ilçesindeki Çöpler Altın Madeni'ni işletmektedir. Anagold Madencilik'in Erzincan/Kemaliye'de Ağıl, Harmankaya, Dilli ve Çanakçı köylerindeki altın sondajları üzerine Kemaliye halkı içme suyu havzalarını, yeraltı su kaynaklarını ve doğal yaşamı tehdit eden madenden şikayetçi olduklarını belirtmektedirler (1).

Altın cevherleri, doğadaki toprak ve kayalarla kaynaşmış durumdadır. Ayrışma için bir dizi işleme tabi tutulurlar. Bu işlemler sırasında sodyum siyanür kullanılır. Siyanür canlılar için tehlikelidir. Biyolojik olarak, siyanür kanda methemoglobin'e geri dönüşümsüz bir şekilde bağlanır ve kanın dokulara oksijen taşımamasını engeller; Dokularda ölüme neden olur (2). Altının işlenmesi sırasında ayrıca nitrik asit ve sülfürik asit kullanılır ki bunların da çevreye püskürtülmesi ile insanlarda solunum sistemi, göz ve deride ciddi akut etkilenmeler ve zehirlenmeler olabilir (3,4). Altın madenciliği toprak ve hava kirliliği, gürültü kirliliği, yeraltı ve yüzeysel su kirliliklerine yol açar. Bu kirliliklerin her birinin insan sağlığını ciddi şekilde bozacağı ve çok sayıda hastalıklara neden olacağı unutulmamalıdır (1,3).

Son bir yılda ilgili mevzuatta yapılan değişiklikler ruhsatlandırılmış maden alanlarını giderek arttırdı. Erzincan İliç altın madeni ÇED olumlu raporuna sahiptir. Ancak karşı itirazlar üzerine mahkeme tarafından bilirkişi raporu beklenen bir alandadır. Tam bu sırada iki ayda iki kez siyanür sızıntısı felaketi yaşanması felaketin ne kadar yakın olduğunun habercisidir. Hükümet yetkilileri tarafından 21 Haziran'daki felaketten sonra madene ciddi bir idari para cezası kesilmiş olsa da Çöpler köyü mevki Altın Madenin kapasite artışı olması halinde Erzincan İliç ve Yukarı Fırat Havzasının ciddi risk altında kalacağı muhakkaktır (5). Ülkemizin de taraf olduğu Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması Sözleşmesi gereğince koruma altında bulunan bölgede yaşayan yurtttaşların, dahası flora ve faunanın bölgede ekolojik zarara uğramasından endişe ediyoruz. Ayrıca deprem fay hattına çok yakın olan bu bölgede olası büyük felaketlerin önü de açık duruyor. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 56. Maddesi gereğince vatandaşların sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının devlet güvencesi altında olduğunu hatırlatır, durumu kamuoyu ile paylaşırız.

KAYNAKLAR

- 1- Gülsün Sultan, Polen Ekoloji, 14-Ocak-2021, <https://polenekoloji.org/altin-madenciliginde-siyanur-kullaniminin-cevresel-degerlendirilmesi/>, Erişim Tarihi: 29-Haziran-2022.
- 2- Renklidağ T, Karaman AG, Siyanür Zehirlenmesi, STED, 12:9:350-353.
- 3- Bilir N, İş Sağlığı ve Güvenliği, Güneş Tıp Kitapevi, 2019.
- 4- Türkiye Barolar Birliği, Erzincan İliç'teki Çöpler Kompleks Madeni Hakkında Açıklama, 14.04.2022, <https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/erzincan-ilic-teki-copler-kompleks-madeni-hakkinda-aciklama-82594>, Erişim Tarihi: 29-Haziran-2022.
- 5- Erzincan'daki siyanür sızıntısında gözden kaçan ÇED ayrıntısı!, Cumhuriyet, <https://www.cumhuriyet.com.tr/amp/turkiye/erzincandaki-siyanur-sizintisinde-gozden-kacan-ced-ayrintisi-1952259>, Erişim Tarihi: 29-Haziran-2022.